

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D3/1/A.Ç.-01/3 (Menfi Tespit/ Muafiyet)

Karar Sayısı : 01-25/244-66

Karar Tarihi : 29.5.2001

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, Necdet KARACEHENNEM,
A. Ersan GÖKMEN, R.Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER.

B- B-RAPORTÖRLER: Aydın ÇELEN, Ali İhsan ÇAĞLAYAN, Onur Yelda TOY.

C- BAŞVURUDA BULUNAN: ETİ Pazarlama ve Sanayi A.Ş.

Temsilci Arif Esin

Akaretker Sıraevleri Spor Cad. No:67

80680 Beşiktaş/İstanbul

D- TARAFLAR: ETİ Pazarlama ve Sanayi A.Ş.

Gültepe Mah. Harman Cad. Alikaya Sok. Polat Plaza

B Blok No:2 80640 1. Levent/ İSTANBUL

112 Adet Distribütör Teşebbüs

E- DOSYA KONUSU: Eti Pazarlama ve Sanayi A.Ş. (ETİ A.Ş.)'nin 112 toptancı teşebbüs ile yapmış bulunduğu "Distribütörlük Anlaşması"na menfi tespit belgesi verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 1.9.1998 tarih ve 2878 sayılı ile giren başvuru üzerine, 4054 sayılı Kanun'un 5 ve 8. maddeleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 23.5.2001 tarih ve D3/1/A.Ç.-01/3 sayılı Menfi Tespit/Muafiyet Ön İnceleme Raporu 25.5.2001 tarih ve REK.0.07.00.00/32 sayılı Başkanlık önergesi ile 01-25 sayılı Kurul gündemine alınarak karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: ETİ A.Ş. ile 112 adet toptancı teşebbüs arasındaki "Distribütörlük Anlaşması" için yapılan menfi tespit/muafiyet başvurusuna ilişkin olarak;

- Distribütörlere belirli faaliyet bölgelerinin verilmiş olması, anlaşma süresince distribütörlerin sağlayıcı ile rekabet edecek şekilde rakip ürünlerle iştiğal edememesi, distribütörlerin satış fiyatlarını özgürce belirleme ve başka bölgelere pasif satış yapma haklarının kısıtlanmış olması gibi 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) ve (b) bendleri kapsamında olan hükümleri nedeniyle bildirimde bulunulan distribütörlük anlaşmalarına menfi tespit belgesi verilemeyeceği;
- 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğ kapsamında değerlendirildiğinde, distribütörlerin satış fiyatlarını belirleme ve başka bölgelere pasif satış yapma haklarının kısıtlanması nedeniyle anlaşmaların 1997/3 sayılı Grup Muafiyeti Tebliği'nden yararlanamayacağı;

- Distribütörlerin satış fiyatlarını belirlemek ve pasif satış yapma haklarını kısıtlamak suretiyle, distribütörlük anlaşmalarından beklenen faydanın elde edilebilmesi için zorunlu olandan daha fazla rekabetin engellendiği, dolayısıyla bildirim konu olan anlaşmalara bireysel muafiyet verilebilmesi için gerekli olan şartların sağlanmaması nedeniyle anlaşmalara bireysel muafiyet verilemeyeceği;
- Distribütörlük anlaşmalarındaki yeniden satış fiyatının belirlenmesine ("Distribütörün Yükümlülükleri" başlıklı 2. bölümün 1. maddesi) ve pasif satışların engellenmesine ("Distribütörün Yükümlülükleri" başlıklı 2. bölümün 3. maddesi) yolaçabilecek hükümlerin 1997/3 sayılı Tebliğ'e uygun olarak yeniden düzenlenmesi durumunda grup muafiyetinden yararlanılabileceği;

şeklindedir.

H- İNCELEME ve DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

Ürün Pazarı: Dosya mevcudu bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili ürün pazarı bisküvi ve kek türü şekerli-unlu mamüller pazarı olarak belirlenmiştir.

Coğrafi Pazar ise Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak tespit edilmiştir.

H. 2.Taraflar

ETİ A.Ş. kek ve bisküvi olarak genel bir ayrıma tabi tutulabilecek ürünlerin Türkiye sınırları içinde dağıtım ve pazarlanması alanında faaliyet göstermekte olup, 1997 yılı itibarıyla 137 milyar TL sermayeye ve yaklaşık 17 trilyon ciroya sahiptir. Yurt içinde dağıtımını yaptığı bu ürünlerin bir bölümünün üreticisi olup, söz konusu ürünlerin ihracatını da yapmaktadır.

Anlaşmanın diğer tarafında ise genel olarak kuru gıda toptancılığı alanında faaliyet gösteren 112 adet teşebbüs yer almaktadır.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

ETİ A.Ş. toptan dağıtım yapan 112 teşebbüs ile aynı standart form ve içerikte olan distribütörlük anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşmada ETİ A.Ş.'ye;

- Anlaşma süresince, yetkilendirilen distribütörün faaliyet bölgesinde bulunan yeniden satıcılara tedarikte bulunmama,
- Distribütör teşebbüse düzenli olarak tedarikte bulunma

yükümlülüğü getirilmektedir.

Anlaşmada distribütör teşebbüslere ise;

- Belirlenen bölge dışında aktif satış yapmama,
- ETİ A.Ş. haricindeki kaynaklardan ilgili ürünleri tedarik etmeme,
- ETİ A.Ş.'nin yazılı onayı olmaksızın sözleşme konusu ürünleri üretmeme ve başka bir unvan altında dahi rakip ürünlerin distribütörlüğünü yapmama,
- ETİ A.Ş. tarafından tavsiye edilen satış fiyatlarını uygulamak için azami özeni gösterme,
- Eti A.Ş.'nin satış arttırıcı kampanyalarına iştirak etme ve bu kampanyaları uygulama,

- Tüketicie anlaşma konusu ürünleri en iyi biçimde sunabilecek ölçüde asgari satın alım miktarı ile stok bulundurma

gibi ticaret özgürlüklerini kısıtlayan yükümlülükler yüklenmiştir.

Bu hükümler 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesine aykırı olduğundan, aynı Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde bu anlaşmaya menfi tespit belgesi verilmesi mümkün bulunmamaktadır.

4054 sayılı Kanun'un 5. maddesine dayanılarak çıkarılan 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 2. maddesinde; yalnız iki teşebbüsün taraf olduğu, bir tarafın belirli malları ülkenin tamamında veya belirlenmiş bir bölümünde yeniden satmak amacıyla yalnızca diğer tarafa sağlamayı kabul ettiği anlaşmalar tek elden dağıtım anlaşmaları olarak nitelendirilmektedir. Söz konusu anlaşma; Tebliğ'de yer alan tanımın unsurları açısından değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır;

- Bir tekelden dağıtım anlaşmasına sadece iki teşebbüs taraf olmalıdır. ETİ A.Ş. 112 toptancı teşebbüs ile ayrı ayrı, ancak aynı standart form ve içerikte yaptığı paralel anlaşmalarla dağıtım ağını oluşturmaktadır. Bu anlaşmaların her birinde, biri ETİ A.Ş. diğeri toptancı teşebbüs olmak üzere iki ayrı teşebbüs taraf olarak bulunmaktadır.
- Tek elden dağıtım anlaşmalarının konusunu "belli birtakım mallar" oluşturur. İlgili anlaşmada, anlaşmanın konusunun ETİ A.Ş. tarafından üretilen, ithal edilen ya da ticareti yapılan gıda maddeleri olduğu hükme bağlanmıştır.
- Tek elden dağıtım anlaşmalarında; dağıtıcıya anlaşmaya konu olan malların tek satıcısı olma hakkının verildiği bir bölge belirlenmelidir. ETİ A.Ş. bölge müdürlüklerine bağlı olarak faaliyet gösterecek olan distribütörler için il ve ilçe bazında ayrı ayrı bölgeler belirlemiştir.
- Tek elden dağıtım anlaşmalarında sağlayıcı, ürünlerini, dağıtıcıya bunları yeniden satması için arz eder. Yeniden satış kavramı, dağıtıcı tarafından, mal üzerinde malın ticari kimliğini değiştirecek bir işlem yapılmaksızın perakende ve toptan satışını kapsar. İlgili anlaşma, anlaşma konusu ürünlerin toptan satış aşamasını düzenlemeye yönelik olup, distribütörler dağıtımını yaptıkları ürünler üzerinde herhangi bir işleme girişmemektedirler.

Yapılan bu değerlendirme sonucunda ilgili anlaşmanın bir tek elden dağıtım anlaşması niteliğinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anlaşma maddeleri 1997/3 sayılı Tebliğ'e göre değerlendirildiğinde; bazı maddelerin bu tebliğe aykırı veya tebliğin izin vermediği hükümler içerdikleri görülmüştür.

İlgili anlaşmanın "Distribütörün Yükümlülükleri" başlıklı 2. bölümünün 1. maddesinde "Distribütör işbu sözleşme gereği Şirket tarafından tavsiye edilen satış fiyatlarını uygulamak için piyasa koşulları çerçevesinde azami özeni gösterir..." ifadesi yer almaktadır. Dağıtım anlaşmalarında dağıtıcının, bağımsız bir tacir olmasına paralel olarak, kendi satış fiyatını ve koşullarını belirleyebilme hakkının bulunması gerekmektedir. Dikey anlaşmalarda tavsiye edilen yeniden satış fiyatları uyumlu eyleme yol açtıkları sürece 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi anlamında bir ihlal meydana getirirler. Bu nedenle tavsiye edilen fiyatların, tavsiye edilen fiyat olma niteliğinin ötesine geçmemesi ve dağıtıcıların kendilerini fiilen bu fiyatlara uymak

zorunda hissetmemeleri gerekmektedir. İlgili madde; distribütörlerin satış fiyatının sağlayıcı tarafından belirlenmesi ve dağıtıcılar arasında uyumlu eyleme yol açma tehlikelerini içerdiğinden, 1997/3 sayılı Tebliğ kapsamında ilgili anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanmasını engellemektedir. Bu nedenle söz konusu maddeden “Distribütör işbu sözleşme gereği Şirket tarafından tavsiye edilen satış fiyatlarını uygulamak için piyasa koşulları çerçevesinde azami özeni gösterir.” İfadesinin, sadece satış fiyatının tavsiye edilebileceği şeklinde değiştirilmesi durumunda anlaşma grup muafiyeti kapsamında değerlendirilebilecektir.

Anlaşmanın “Distribütörün Yükümlülükleri” başlıklı 2. bölümünün 3. maddesi ile; distribütörler için, “Şirketin yazılı onayı olmaksızın, kendisine tahsis edilmiş bölge sınırları dışında hiç bir nedenle satış yapamaz...” kısıtlaması getirilmiştir. 1997/3 sayılı Tebliğ'in 3. maddesi, sağlayıcının dağıtıcıların kendi bölgeleri dışında aktif satış faaliyetlerine girişmelerini yasaklamasına olanak vermektedir. Ancak bir dağıtıcının, kendisine tahsis edilmiş bölge dışından gelen talepleri bu bölgede herhangi bir reklam ya da promosyon faaliyetine girişmeksizin karşılaması şeklinde tanımlanabilecek pasif satış faaliyetleri yasaklanamaz. İlgili ifadenin sadece aktif satış faaliyetlerini mi kapsadığı, yoksa pasif satış faaliyetlerinin de bu ifadenin kapsamında mı olduğu açık değildir. Bu nedenle ilgili hükmün pasif satış faaliyetlerinin engellenmediğini açıkça belirtecek şekilde yeniden düzenlenmesi halinde anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanabileceği kanaatine varılmıştır.

Yeniden satış fiyatını belirleyici ve dağıtıcıların sorumlu oldukları bölge dışında yapabilecekleri pasif satışları engelleyici nitelikteki anlaşma hükümleri bireysel muafiyet analizine tabi tutulduğunda; bu hükümlerin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (d) bendi uyarınca, anlaşmadan beklenen faydanın (üretimde ve dağıtımda iyileşmeler sağlama ve bunun tüketiciye yansıtılması) elde edilebilmesi için anlaşmalarda yer alan rekabet kısıtlamalarının zorunlu olandan fazla olmaması gerekliliğini sağlamamaları nedeniyle ilgili dağıtım anlaşmasının bireysel muafiyet alması mümkün değildir.

İ- SONUÇ

Yukarıda verilen bilgiler çerçevesinde;

ETİ Pazarlama ve Sanayi A.Ş. ile 112 adet toptancı teşebbüs arasındaki “Distribütörlük Anlaşması” için yapılan menfi tespit/muafiyet başvurusuna ilişkin olarak;

1- Distribütörlere belirli faaliyet bölgelerinin verilmiş olması, anlaşma süresince distribütörlerin sağlayıcı ile rekabet edecek şekilde rakip ürünlerle işgal edememesi, distribütörlerin satış fiyatlarını özgürce belirleme ve başka bölgelere pasif satış yapma haklarının kısıtlanmış olması gibi 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) ve (b) bendleri kapsamında olan maddeleri nedeniyle, bildirimde bulunan distribütörlük anlaşmalarına menfi tespit belgesi verilemeyeceğine;

2- Söz konusu anlaşmalar 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında değerlendirildiğinde, distribütörlerin satış fiyatlarını belirleme ve başka bölgelere pasif satış yapma haklarının kısıtlanması nedeniyle 1997/3 sayılı Grup Muafiyeti Tebliği'nden yararlanamayacağına;

3- Distribütörlerin satış fiyatlarını belirlemek ve pasif satış yapma haklarını kısıtlamak suretiyle distribütörlük anlaşmalarından beklenen faydanın elde edilebilmesi için zorunlu olandan daha fazla rekabeti engellemesi ve dolayısıyla, bildirim konu olan anlaşmalara bireysel muafiyet verilebilmesi için gerekli olan şartların sağlanmaması nedeniyle anlaşmalara bireysel muafiyet verilemeyeceğine;

4-a) Distribütörlük anlaşmalarındaki yeniden satış fiyatının belirlenmesine ("Distribütörün Yükümlülükleri" başlıklı 2. bölümün 1. maddesi) ve pasif satışların engellenmesine ("Distribütörün Yükümlülükleri" başlıklı 2. bölümün 3. maddesi) yol açabilecek hükümlerin 1997/3 sayılı Tebliğ'e uygun olarak yeniden düzenlenmesi durumunda, anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabileceğine;

b) Bu koşulların yerine getirilmesi için kararın tebliğinden itibaren ilgili taraflara 45 gün süre verilmesine ve bu süre içerisinde, öngörülen düzeltmelerin yapıldığına dair belgelerin Kurum'a sunulmasına;

c) Aksi takdirde 4054 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca sözleşmenin geçersiz olacağına, Kurulumuzca öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma açılacağına ve aynı Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağına ilgili taraflara bildirilmesine;

OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.